

MERCÈ RODOREDA, AVUI

Joaquim MALLAFRÈ
Institut d'Estudis Catalans

L'Institut d'Estudis Catalans organitza cada any dues sessions que amb el nom de *A l'IEC llegim Rodoreda* recorda l'obra de l'autora en les dates que rememoren el seu naixement i la seva mort, 10 d'octubre de 1908 i 13 d'abril de 1983, respectivament. Ret així un especial homenatge a qui va deixar el seu llegat literari a l'IEC, que, per mitjà de la Fundació que porta el seu nom (FMR), n'assegura la permanent difusió i projecció a través dels diversos mitjans possibles.

La sessió del 10 d'octubre de 2018 es va obrir amb la benvinguda de Joandomènec Ros, president de l'IEC; l'Aula de Teatre de la Universitat de Girona, dirigida per Mercè Mas, va escenificar *Les flors de Rodoreda a cau d'orella*; va seguir l'aportació que és objecte d'aquest escrit; diversos lectors van acostar-nos a *Semblava de seda i altres contes*, i l'acte es va acabar amb una visita al jardí Mercè Rodoreda, espai a l'IEC amb les plantes i flors de les seves obres.

Hi ha autors dels quals se celebra el centenari o alguna altra data important de la seva vida o de les seves obres i això va revifar l'interès, que potser havia disminuït, durant un període de temps. La presència de Mercè Rodoreda al món no es va acabar amb la projecció que va tenir l'any del centenari del seu naixement i, al cap de deu anys, continua tenint presència catalana i mundial: en les traduccions, en els estudis de la seva obra, en els projectes que ens presenten d'arreu a la FMR o en l'escenificació de les seves obres. No tinc totes les dades que exigirien un treball més exhaustiu, però espigolant-ne algunes que consulto o recordo, amb les degudes a Marta Viñuales, Laia Miret i Anna Font, i sense pretendre presentar dades exhaustives, espero que ens femem una idea molt aproximada de la vigència de Mercè Rodoreda en uns quants camps.

VENDES

Del 2009 al 2017 s'havien venut 417.459 exemplars de les obres de M. Rodoreda, *La plaça del Diamant* molt per davant, amb 206.662, seguida per *Mirall trencat* amb 69.549. En general, s'ha passat de 79.746 venuts el 2009 a 52.874 el 2017.

S'han fet 67 contractes o renovacions de contractes signats del 2009 al 2018.

OBRES EDITADES PER LA FMR O EN COEDICIÓ, DES DE 2008
OBRES DE MERCÈ RODOREDA

- RODOREDA, Mercè (2015): *Obra de joventut. Narrativa i periodisme*. Institut d'Estudis Catalans, Edicions 62, Fundació Mercè Rodoreda.
- RODOREDA, Mercè (2016): *Obra plàstica* [Amb textos de Daniel Giralt-Miracle i M. Rosa Villanueva]. Fundació Mercè Rodoreda, IEC. Arxiu Mercè Rodoreda, 6.
- RODOREDA, Mercè (2017): *Cartes de guerra i d'exili (1934-1960)*, a cura de Carme Arnau. IEC.

OBRES SOBRE MERCÈ RODOREDA

- BOLO, Laura (2017): *Mecanismes narratius en la construcció dels personatges de la novellística rodorediana*. FMR.
- JULIÀ, Jordi (2013): *L'abrupta llengua. Mercè Rodoreda, una poeta a l'exili*. FMR i Eumo Editorial.
- McNERNEY, Kathleen (2017): *Mercè Rodoreda: una bibliografia crítica (2002-2011)*. FMR. Amb una relació d'obres de Mercè Rodoreda i de traduccions de la seva obra recopilada per Judith Sánchez Gordaliza. A partir de 2009, la majoria de treballs reflecteixen per escrit l'impacte del Centenari. N'he comptat 81 en català, italià, espanyol, anglès i portuguès, de diversos autors.¹
- MOHINO, Abraham (curador) (2013): *Mercè Rodoreda. Entrevistes*. «Arxiu de la FMR».
- MONGIARDO, Laura (2015): «*El mar*» i «*L'elefant*» de Mercè Rodoreda, una proposta de traducció a l'italià. FMR.
- NADAL, Marta (curadora) (2017): *De foc i de seda. Àlbum biogràfic de Mercè Rodoreda*. Reimpressió del llibre editat l'any 2000, publicat per la FMR en solitari.

1. Carme Arnau (2010); Jaume Aulet (2010), Carmen Benavides (2010), J. M. Benet i Jornet (2010), Rosa Bertran (2010), Enric Bou (2009 i 2010), Denise Boyer (2010), Eva Bru-Domínguez (2009, 2010 i 2011), Rosa Cabré (2010), Arcadi Calzada (2009), Maria Campillo (2010), Neus Carbonell (2010), Lúdia Carol (2010), Montserrat Casals i Octavi Martí (2009), Josep M. Castellet (2010), Isidor Cònsul (2009), Carles Cortés (2009 i 2010), Kathryn A. Everly (2010 i 2012), Giovanna Fiordaliso (2010), Encarnación García Dini (2010), M. C. Garozzo (2010), M. Rosa Giacon (2010), Alessandra Giovannini (2010), Kathleen M. Glenn (2009), Giuseppe Grilli (2010), Marina Gustà (2010 a i b), Mercè Ibarz (2010), Francesc Iglesias (2010), Sergi Jover (2010), Barbara Luzak (2010), Monica Lupetti (2010), Joaquim Mallafrè (2 el 2010), Kathleen Mc Nerney (2010 i 2011), Carles Miralles (2010), Abraham Mohino (2010), Joaquim Molas (4 el 2010), Pau Montserrat (2010), Josep Murgades (2010), Marta Nadal (2 el 2010), Catarina Nunes (2010), Francesc Parcerisas (2010), S. Perelló (2010), Marta Pessarrodona (3 el 2010), Roser Porta (2010), Laia Quílez (2010), Neus Real (2010), Joan Ramon Resina (2010), Alegria Ribadeneira (2009), Graciella Ricci (2010), Anna M. Saludes (3 el 2010), N. Servidei (2010), Diego Simini (2010), Simona Skrabec (2010), J. M. Sobrer (2010), Lluís Solà (2010), Llorenç Soldevila (2009), A. Sosa (2010), Luca Spini (2010), A. Tabucchi (2010), M. Tennent (2009), R. Torrents (2010), William Viestenz (2011), Mariàngela Vilallonga (2010), Natasha Wimmer (2009).

– PUJOL PARDEL, Jordi / TALAVERA MUNTANÉ, Meritxell (curadors) (2013): *Mercè Rodoreda i els clàssics*. FMR i Publicacions i Edicions de la UB.

En preparació hi ha el segon volum de les cartes (1961-1983), els volums de teatre a càrrec d'Enric Gallén, i de la poesia a càrrec de Marina Gustà. A. M. Saludes treballa en el recull de cartes entre tres amigues: Mercè Rodoreda, Julieta Franquesa i Susina Amat.

BIBLIOTECA DE LA FMR

La biblioteca de la FMR conté actualment 5.355 registres, dels quals 688 corresponen a les edicions que es van fer de l'obra pròpia de Mercè Rodoreda i 4.667 corresponen a estudis i obres sobre Mercè Rodoreda i sobre la seva obra.

El nombre d'exemplars d'edicions, de reedicions de l'obra de Mercè Rodoreda i d'estudis sobre l'escriptora durant aquests deu anys ha augmentat amb més de 1.500 registres.

PÀGINA WEB DE LA FMR

La pàgina web rep una mitjana de vuit-centes visites mensuals.

PREMIS DE LA FMR I AJUDES A TREBALLS

S'han concedit 10 premis FMR, dos el 2009, 2 accèssits el 2014, i no adjudicats els anys 2008, 2013 i 2016. Entre 2009 i 2018 s'han concedit vint-i-vuit ajudes i dos premis a dos treballs de recerca de batxillerat.

REPRESENTACIONS TEATRALS

La senyora Florentina i el seu amor Homer, amb Mercè Sampietro com a protagonista, del 22 de febrer al 2 d'abril de 2017.

La plaza del Diamante, amb Lolita Flores, 2014-2016, Madrid i Barcelona i ha estat representada a una trentena de localitats de la Península ibèrica i de les Illes Balears.

Lectura dramatitzada de *La plaça del Diamant* al Bicentenari de la Festa major de Gràcia, maig 2017.

El mes de setembre de 2017, al Festival Internacional de la Littérature FIL 2018, es va representar *Des fleurs pour Rodoreda. Soirée hommage à Mercè Rodoreda*. Québec, 24 de setembre de 2018.

I moltes altres representacions, entre professionals i amateurs, que porten l'obra de Mercè Rodoreda arreu.

TRADUCCIONS

Permeteu que m'entretingui una mica en el meu camp. Quan, com a membre de la Comissió Tècnica de la Fundació Mercè Rodoreda, vaig preparar un treball per al Congrés Internacional Mercè Rodoreda que va tenir lloc a Barcelona de l'1 al 5 d'octubre de 2008, feia constar que Mercè Rodoreda havia estat traduïda a 33 llengües per 65 traductors que havien produït 97 traduccions en forma de llibre. No detallava les traduccions parcials, de les quals ja havíem recollit una quarantena llarga de referències, que consistien en fragments, algun conte o recull, apareguts en revistes, antologies i seleccions, d'un gruix molt considerable.

Les traduccions han crescut durant aquests deu anys. Si parteixo del meu càlcul de 2008, amb dades de 2018, actualment l'obra de Mercè Rodoreda està traduïda a quatre altres llengües; a més, i no em voldria equivocar, perquè les xifres no sempre concorden, podem documentar més d'una seixantena de traduccions de les diverses obres de Rodoreda en llengües diferents, amb un increment de més de deu a l'espanyol i a l'anglès, amb sis al polonès, i amb quatre més a l'italià, al francès i a l'alemany, que ja comptaven amb tretze, vuit i set respectivament, i un increment més limitat a l'holandès, al suec o al romanès. No es pot demanar més per a la vigència d'un autor.

Com que no es tracta de llegir una llista completa i feixuga, em limito a assenyalar algun exemple que em crida l'atenció per un motiu o altre: el 2008 ja va aparèixer la traducció al sard de *Sa praza de su diamante* [La plaça del Diamant], de Giagu Ledda (Nuoro: Papiros), empresa, tot i haver-n'hi en italià, per a la valoració de la llengua sarda. També a l'aranès apareix el 2009 *Era plaça deth Diamant*, obra de Manuela Ané (Lleida: Pagès). Si anem a llengües llunyanes cal assenyalar la traducció, el 2010, a l'hebreu d'Itai Ron de *Mirall trencat* (*Rei Xabur*, ראי ששבר). Jerusalem: Ed. Carmel), i la traducció a l'hindi, per Shameer Rawal, el mateix any, de *Tots els contes* (*Sampurn Kahaniyan*, Nova Delhi: Yatra Books).

Martha Tennent incorpora a l'anglès *La mort i la primavera* (*Death in Spring*, Rochester, New York: Open Letter Press, 2009), mentre que el 2013 Peter Bush afegeix al català una tercera traducció de *La plaça del Diamant* a l'anglès (*In Diamond Square*. London: Virago Press).

En els *Estudis de literatura i crítica oferts a Carles Miralles* (UB, 2014) vaig estudiar i comparar les tres traduccions a l'anglès de *La plaça del Diamant*. Això em va permetre de veure com percebien i resolien moltes frases fetes i expressions catalanes els traductors de parla anglesa. I seria interessant de veure com s'ho fan llengües pròximes o més remotes. Com a curiositat de traductor em pregunto com deuen traduir a la gran quantitat de llengües en què és present Mercè Rodoreda les seves frases: *més tranquil que una soca d'arbre* (22.17),² *a bots i a barrals* (75.2), *ball de la toia* (9.2), *la medalleta de l'orella* (11.9*^{infra}), *pell de gallina* (15.3), *fer els gegants* (15.5), *estar de broma* (23.16), *fer el vermut* (24.5), *com un gall de panses* (30.2), *fer el desmenjat* (34.3), *ensopegar el menjar de sal* (34.3*), *està bona* (una dona) (37.6*), *com el rosari de l'aurora*

2. Pàgina i línia respectivament de *La plaça del Diamant*.

(41.14), *pentinar el gat* (47.3), *engegar el barret al foc* (63.10), *fer de la vida* (73.6*), *saber de quin mal s'ha de morir* (94.17*), *el més calent a l'aigüera* (128.3), *un bullit de mil dimonis* (128.12), *ser una figaflor* (214.3*), *quedar per vestir sants* (227.6). I no m'allargo. Només és una mostra dels molts camps que es presten a interpretacions i a adaptacions singulars. I, de retruc, una segona consideració: quants catalans, avui, farien servir o entendrien totes aquestes expressions?